

جلسه اول

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۷ شهریور محرم الحرام ۱۳۳۳

یکساعت و سه ربع قبل از غروب مجلس با (۶۸) نفر اعضاء حاضره طهران در تحت ریاست سنی آقای حاج سهم الملک و منشی گری آقایان نجفقلی میرزا و مبین السلطنه و حاج میرزا اسدالله خان و ملک الشعراء افتتاح شد و آقای رئیس سنی برای تعیین رئیس موقتی اعلام اتخاذ رای کردند پس از اخذ آراء آقایان ارباب کیخسرو و حاج عزالمالک و شیخ محمد نجفی که بحکم قرعه مبین شده بودند باتفاق آقای نجفقلی میرزا منشی مشغول استخراج آراء شدند آقای موتمن الملک با کثرت (پنجاه و دو رای) ریاست موقتی منتخب پس از آن شروع بانتخاب نایب رئیس اول شد آقایان سید امان الله و حاج سید رضای فیروزآبادی و آقا سید فاضل کاشانی بتعیین قرعه بمیت آقای نجفقلی میرزا استخراج آراء کرده و آقای سردار معتمد با کثرت تام سی وهشت رای برای نیابت اول ریاست منتخب شدند سپس شروع باخذ آراء برای نایب رئیس دوم گردید آقایان میرزا محمد صادق طباطبائی و دکتر لقمان و موتمن الملک بتعیین قرعه با آقای نجفقلی میرزا مشغول استخراج آراء شدند چون در دفعه اول آقای منتصر السلطان دارای سی و دو رای بودند و اکثریت نداشتند لهذا تجدید انتخاب شد و در دفعه ثانی آقای منتصر السلطان با کثرت سی و لا شش رای به نیابت دوم ریاست منتخب گردیدند پس از آنکه هیئت رئیسه موقتی باین ترتیب تکمیل شد آقای موتمن الملک بمقام ریاست موقتی جلوس و مطابق نظامنامه نمایندگان حاضره طهران را بحکم قرعه برای رسیدگی باعتبار نامهها بشش شعبه تقسیم نمودند از قرار تفصیل ذیل :

شعبه اول - آقای آقا میرزا طاهر آقای نظام السلطان آقای حاج اهدتبار السلطنه آقای آصف الممالک آقای مشیرالدوله آقای میرزا سلیمان خان آقای حاج شیخ حسین یزدی آقای میرزا قاسم خان تبریزی آقای حاج میرزا حسین آقای آقا شیخ حبیب الله آقای حاج سید نصر الله آقای حاج عزالمالک

شعبه دوم - آقای شریف العلماء آقای میرزا عبدالعسین خان سردار معظم آقای صدر الممالک آقای حاج سید رضای فیروز آبادی آقای نجفقلی میرزا آقای آقا شیخ محمد هواد آقای ذکاء الملک آقای سردار منصور آقای آقا شیخ محمد حسین خونساری آقا سید اسدالله چهارسوقی آقای ارباب کیخسرو آقای حاج مبین التجار

شعبه سوم - آقای آقا سید امان الله آقای حاج معتمد السلطنه آقای عدل الملک آقای آقا سید حسین کزازی آقای حاج آقا آقایی عماد السلطنه آقای یار محمد خان افشار (سردار اسمد) آقای ناصر الاسلام آقای مشار السلطنه آقای میرزا محمد صادق طباطبائی آقای آقا شیخ حسن آقا زاده آقای امیر مؤید

شعبه چهارم - آقای سلیمان میرزا آقای حاج میرزا شمس الدین آقای فرج الله خان سردار معظم آقای حاج آقا حسن شریعتمدار آقای شیخ محمد نجفی آقای حاج میرزا اسدالله خان آقای مبصر الملک آقای حاج میرزا علیرضا آقای سردار معتمد آقای مبین السلطنه آقای حاج میرزا حسین خان آقای آقا

سید فاضل .

شعبه پنجم - آقای منتصر السلطان آقای مرات السلطان آقای دکتر حسینقلی خان آقای آقا شیخ محمد حسن گروسی آقای حاج شیخ محمد حسین استر آبادی آقای آقا میرزا محمد نجبات آقای حاج امام جمعه خوئی آقای مستوفی الممالک آقای دکتر لقمان آقای موتمن الملک آقای ملک الشعراء آقای حاج شیخ اسدالله

شعبه ششم - آقای حاج شیخ اسمعیل آقای دکتر اسماعیل خان آقای معادل الدوله آقای میرزای اورنگ و قار السلطنه آقای حاج سهم الملک آقای حاج فضلعلی آقا آقای حاج سید اسدالله (نماینده قزوین) آقای آقا شیخ یحیی آقای آقا سید حسن مدرس آقای اهراز السلطنه آقای محمد هاشم میرزا پس از آن برای تعیین اوقات جلسات مذاکراتی بمیان آمده و چون در مجلس نتیجه حاصل نشد قرار بر این گردید که بعد از تعیین روسای شعب آقایان روساء یا هیئت رئیسه تعیین اوقات نموده مشغول رسیدگی باعتبار نامهها شوند مجلس یکساعت از شب گذشته ختم گردید .

جلسه دوم

صورت مجلس روز دو شنبه ۱۷ شهریور صفر ۱۳۳۳

مجلس تقریباً ۳ ساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای موتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز یکشنبه ۱۷ شهریور محرم قرائت و تصویب شد تلگرافی از طرف والا حضرت ناصر الملک مبنی بر تبریک افتتاح مجلس شورای ملی بانضمام تلگراف جوابیه مجلس قرائت و قرار شد مغایره شود و نیز صورت اسامی آقایانیکه از ایالات و ولایات کتبا و تلگرافاً تبریک گفته بودند قرائت شد پس از آن آقای حاج عزالمالک مخبر شعبه اول بترتیب شروع بقرائت راپورتهای شعبه مزبور نموده و نظر باینکه در نمایندگی آقایان مفسله ذیل مخالفی نبود بقیام و قعود اخذ رای شده و نمایندگی ایشان تصویب گردید .

آقای حاج صدر الممالک آقای حاج شیخ محمد حسین نماینده استرآباد - آقای قار السلطنه آقای حاج امیر نظام - آقای سردار سعید و چون راپورتهای شعبه مزبوره در خصوص نمایندگی آقایان ذیل مخالف داشت بموجب ماده پنجم نظامنامه داخلی مذاکره و اخذ رای در آنخصوص موقوف بجلسات آتی گردید

آقای حاج میرزا حسینخان - آقای سلیمان میرزا آقای آقا سید اسدالله نمایندگان اصفهان - آقای نظام السلطان - آقای منتصر السلطان - آقای عدل - الملک . آقای آقا شیخ محمد جواد - بعد آقای عبدالعسین خان سردار معظم مخبر شعبه دوم شروع بقرائت راپورتهای حاضره آن شعبه نموده و در نمایندگی آقایان آقا شیخ محمد حسن نماینده گروس و ارباب کیخسرو و آقا شیخ محمد نجفی و حاج معتمد التجار سردار منصور - سردار معتمد سلطان العلماء و شریعتمدار اخذرای شده نمایندگی ایشان تصویب و اخذرای در باب نمایندگی آقای مبین السلطنه چون مخالف داشت موقوف بعد شد

آقای سردار سعید نیز راپورتهای حاضره شعبه سوم را قرائت نموده و در نمایندگی آقایان دکتر

حسینقلی خان نجفقلی میرزا - شریف العلماء - و امیر مؤید فرداً فرداً اخذرای و تصویب شد و اخذ رای در خصوص آقا سید فاضل موقوف ببعد گردید پس از آن آقای سلیمان میرزا شروع بقرائت راپورتهای شعبه چهارم نموده و نمایندگان آقایان موتمن الملک و آقا شیخ محمد حسین یزدی و مشیر الدوله با کثرت تصویب گردید بعد از آن راپورت شعبه مزبوره راجع بانتخابات آقای مستوفی الممالک قرائت شده و آقایان مدرس و حاج شیخ اسدالله و سردار معظم را عقیده این بود که مذاکره و اخذ رای در حضور نمایندگی آقایان وزراء موقوف ببعد شود و آقای مدرس پیشنهاد نمودند اخذ رای در باب نمایندگی آقایان وزراء موقوف ببعد از رسیدگی باعتبار نامهها شود بالاخره پس از قدری مذاکره آقای مخبر راپورتهای مزبوره را استرداد نموده که پس از تبادل افکار ثانیاً بمجلس تقدیم شود در اینموقع اجازه تنفس داده شده و پس از یازده دقیقه مجدداً جلسه تشکیل و راپورت شعبه چهارم راجع بنمایندگی آقای مبصر الملک قرائت و نمایندگی ایشان نیز تصویب شد در اینوقت آقای آقای حاج شیخ اسدالله راپورتهای شعبه پنجم را قرائت نموده و در نمایندگی آقایان ذیل اخذرای و تصویب گردید

آقای حاج سید نصر الله - آقای حاج امام جمعه آقان میرزا محمد نجبات - آقای محمد هاشم میرزا - آقای حاج میرزا علیرضا - آقای حاج سید اسد الله آقای حاج میرزا فضلعلی آقا - آقای ناصر الاسلام آقای شیخ یحیی - آقای آصف الممالک - و اخذ رای در باب نمایندگی آقای حاج عزالمالک چون مخالف داشت بجلسه دیگری موقوف شد

آقای دکتر اسمعیل خان نیز ۴ فقره راپورت شعبه ششم راجع بنمایندگی آقایان حاج شیخ اسمعیل و حاج شیخ اسد الله و آقا شیخ محمد حسین نماینده گلپایگان و خونسار قرائت نموده دو فقره اولی تصویب و فقره سوم چون مخالف داشت موقوف ببعد شد آقای رئیس جلسه آتی را بر روز چهارشنبه نو زدهم ۳ ساعت قبل از غروب و دستور آنرا رسیدگی ببقیه اعتبارنامهها تعیین و مجلس مقارن مغرب ختم شد .

جلسه سوم

صورت مجلس روز چهار شنبه ۱۹ شهریور صفر ۱۳۳۳

مجلس تقریباً ۳ ساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای موتمن الملک تشکیل صورت مجلس روز دو شنبه ۱۷ قرائت و تصویب گردید .

آقای دکتر اسمعیل خان مخبر شعبه ششم ۴ فقره را بورت شعبه مزبوره را راجع بنمایندگی آقایان عماد السلطنه - میرزا طاهر - عبدالعسین خان سردار معظم قرائت در دو فقره اولی اخذ رای شده با کثرت تصویب و فقره سوم پس از قدری مذاکره بر حسب تقاضای آقای مخبر شعبه عودت داده شد که ثانیاً بمجلس تقدیم شود .

آقای سردار معظم یک فقره راپورت شعبه دوم را در باب نمایندگی آقای آقا سید امان الله نماینده بهجهان قرائت و چون مخالف داشت موقوف بجلسه دیگری گردید - آقای سلیمان میرزا نیز چهار فقره راپورت شعبه چهارم در خصوص نمایندگی آقایان مدرس - طباطبائی - مؤید الاسلام و مستوفی الممالک قرائت

و در سه فقره اولی فرد آفرید اختداری و با کثرت تصویب گردید .

کن در فقره چهارم آقایان مدرس حاج آقا و حاج شیخ اسدالله را بواسطه اینکه رای در این موقع دور نیست اسباب تزلزل هیئت وزراء بشود عقیده این بود که اخذ رای موکول ببعد شود - آقایان حاج شیخ محمد حسن و حاج عزالممالک اظهار داشتند نظامنامه داخلی اجازه نمیدهد اعتبار نامه نمایندگان در حال توقف و تعطیل باشد البته آقایان وزراء حق خواهند داشت پس از تصویب نمایندگی ایشان از نمایندگی ملت مستعفی شده و بمقام وزارت باقی باشند بر حسب تصویب مجلس مذاکرات در این موقع ختم و دو فقره پیشنهاد آقایان مدرس و حاج شیخ اسدالله رای گرفته شد پیشنهاد آقای مدرس که مشمر بود بر اینکه اخذ رای در نمایندگی آقایان وزراء بماند به بعد از رسیدگی با اعتبارنامه های نمایندگان حاضر رد شده و پیشنهاد آقای شیخ اسدالله که تقاضا مینمود رای در این خصوص بماند به بعد از تصویب اعتبارنامه های سه ربع و کلای حاضر تصویب شد .

آقای حاج شیخ اسدالله رایورث شعبه پنجم را راجع بنمایندگی آقای حاج سید رضا فیروز آبادی قرائت نموده با کثرت تصویب شد در این موقع شروع بمذاکره در اعتبارنامه هائی که در جلسه قبل مغالفت شده بود گردیده و آقای مدرس در خصوص رایورث های شعبه اول راجع به آقایان حاج میرزا حسین خان و حاج سید اسدالله و سلیمان میرزا نمایندگان اصفهان اظهار داشتند اهالی بلوک جی و کلارج مشککی بوده اند که اعلان انتخابات بانها داده نشده و انجمن جزء هم در آن بلوک تشکیل نشده و این ترتیب مغالفت قانون است - آقا حاج عزالممالک مخبر جواب دادند بواسطه قرب مسافت بلوک مزبوره بشهر انجمن نظارت مرکزی تشکیل انجمن جزء را در آن بلوک لازم ندانسته لکن تمام بلوک اعلان انتخابات ارسال شده چنانچه همه از اهالی همین بلوک بمرکز حاضر شده و در انتخابات شرکت نموده اند در اینصورت شکایت متشکین خالی از واقعیت بوده در انتخابات اصفهان رعایت تمام نکات قانونی شده است - بالاخره بنمایندگی آقایان حاج سید اسدالله سلیمان میرزا و حاج میرزا حسین خان یک یک اخذ رای شده نمایندگی ایشان تصویب گردید و نیز در باب رایورث های شعبه اول راجع بنمایندگان مازندران آقای مدرس اظهار نمودند بعضی شکایات از آمل و نور رسیده که شعبه در رایورث خود متعرض بان شکایات نشده و نیز جوابی بر آن شکایات نداده اند که نمایندگان از روی بصیرت رای دهند آقایان مخبر و ناصر الاسلام گفتند اولاً بعضی از شکایات بهیچوجه قانونی نبود و بعضی دیگر هم از داوطلبان وکالت است که بنا بر نظریات شخصی شاکی هستند و الا صورت مجلس و رایورث مأمور وزارت داخله دلیل بر صحت جریان انتخابات مازندران بوده و این شکایات بهیچوجه وارد نیست بالاخره برای کافی بودن مذاکره اخذ رای شده با کثرت تصویب شد پس از آن در خصوص آقایان عبدالمملک - نظام السلطان و منتصر - السلطان رای گرفته نمایندگی ایشان تصویب گردید

آقایان حاج شیخ اسدالله و حاج آقا در باب رایورث شعبه اول راجع بنمایندگی آقای شیخ محمد جواد اظهار مینمودند ایشان از حیث آراء تالی نجد السلطنه بوده و ایالت خراسان تاریخ استعفای نجد السلطنه را از معاونت بطور اختلاف رایورث میدهند و چنانچه استعفای نجد السلطنه قبل از شروع بانتخابات بوده نمیتوان انتخابات ایشان را رد نمود علاوه آقای حاج آقا را عقیده این بود که شروع بانتخابات موقعی است که شروع به تسلیم تعرفه ها با اهالی می شود .

آقایان مخبر و محمد هاشم میرزا اظهار می نمودند بموجب رایورثی که ایالت خراسان داده استعفای ایشان در نهم رجب رسیده در صورتیکه دوم شهر مزبور شروع بتسلیم تعرفه شده است فقط تاریخ استعفا نامه ایشان قره رجب بوده علاوه شروع بانتخابات موقعی است که اعلان انتخابات منتشر می شود بالاخره مذاکره در این خصوص بتصویب مجلس ختم گردید . و در باب آقای شیخ محمد جواد اخذ رای شده و نمایندگی ایشان تصویب شد .

در این وقت اجازه تنفس داده شده پس از بیست دقیقه جلسه تشکیل و در خصوص رایورث شعبه دوم راجع بنمایندگی آقای مبین السلطنه اخذ رای و با کثرت تصویب گردید .

آقای حاج آقا در باب رایورث واصله از شعبه سیم راجع به آقا سید فاضل نماینده شاهرود مخالف بوده و اظهار نمودند یکی از شرایط منتخبین معزوفیت محلی است و بموجب شکایاتیکه رسیده ایشان این شرط را فاقد بوده اند

آقای سردار سعید مخبر شعبه و ناصر الاسلام اظهار داشتند قانون برای معزوفیت حدی معین نکرده اند و معزای الیه در سنوات قبل بخراسان مسافرت نموده و با اغلب طبقات علماء و تجار و اعیان ملاقات نموده و بواسطه معزوفیتی که داشته اند از طرف اهالی انتخاب شده اند در خصوص بنمایندگی ایشان نیز اخذ رای شده با کثرت تصویب پس از آن در خصوص آقای دکتر اسمعیل خان اخذ رای شده نمایندگی ایشان نیز تصویب گردید - آقای مدرس تقاضا نمودند جلسه ختم شود با کثرت رد شد .

در باب رایورث شعبه پنجم راجع بنمایندگی آقای حاج عزالممالک آقای مدرس اینطور اظهار عقیده نمودند که دلیل بر صحت جریان انتخابات در هر نقطه تصدیق انجمن نظارت و حکومت است و در مورد انتخابات کرمانشاهان هم حکومت هم انجمن نظارت از سوه جریان انتخابات شاکی بوده اند

آقایان منتصر السلطان و حاج شیخ اسدالله مخبر شعبه اظهار داشتند اولاً تلگرافات حکومت مبنی بر شکایت نبوده و درخواست مفتش نموده اند و انجمن نظارت هم قبل از تسلیم تعرفه نهایت رضایت را از حسن جریان انتخابات داشته و نظر باینکه انتخابات کرمانشاهان از نقطه نظر احزاب سیاسی اجراء نمیشده و بعضی از اعضاء انجمن خود داوطلبان وکالت بوده اند و در ضمن استخراج آراء اکثریت را با حزب مخالف دیده و بنای شکایت را گذارده اند علیهذا این قبیل شکایات مأخذی ندارد بالاخره در خصوص آقایان حاج عزالممالک - آقای سید حسین کزازی - حاج میرزا حسین و مرآت السلطان و نیز

درباره آقا شیخ محمد حسین نماینده گلبایگان و خونسار اخذ رای شده و نمایندگی ایشان تصویب گردید آقای رئیس جلسه آتیه را بروز یکشنبه ۲۴ سه ساعت قبل از غروب تعیین و یکساعت از شب گذشته مجلس ختم گردید .

جلسه (۴)

صورت مجلس روز یکشنبه ۲۴

شهر صفرا المظفر ۱۳۳۰

مجلس تقریباً سه ساعت بغروب در تحت ریاست آقای موتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز چهارشنبه نوزدهم قرائت شد

رئیس - در صورت مجلس اعتراضی هست ؟

آقای محمد هاشم میرزا فرمایشی بود ؟

محمد هاشم میرزا - خیر عرضی نداشتم

رئیس - آقای مدرس ملاحظاتی داشتند ؟

مدرس - بلی آن که من تقاضا کردم که جلسه ختم شود بطور مطلق نگفته بودم عرض کردم چون شد در بین است جلسه ختم شود .

رئیس - دیگر غیر از این ملاحظاتی نیست ؟

بسیار خوب این مسئله هم اضافه میشود صورت اعتبار نامه هائی که برای امروز حاضر است راجع با آقای حاجی آقا آقای مشار السلطنه آقای سردار معظم آقای آقا سید امان الله آقای میرزا قاسم خان و آقای محمدالدوله است اعتبارنامه آقای حاجی آقا گفته اند بعد از تنفس داده میشود عجلتاً شروع میکنیم به اعتبارنامه هائی که مخالف ندارند حالا رایورثی که راجع با آقای مشار السلطنه است قرائت میشود

(آقای سلیمان میرزا مخبر شعبه چهارم رایورث شعبه چهارم را راجع بنمایندگی آقای مشار السلطنه بمضمون ذیل قرائت نمودند

راجع بانتخاب آقای مشار السلطنه شعبه چهارم با دقت نظر رسیدگی نمود صورت مجلس انجمن نظارت مرکزی طهران و اعتبار نامه ایشان موافق مواد قانون انتخابات است و چون آقای احتشام السلطنه که اکثریتشان مقدم بر آقای مشار السلطنه بوده مطابق مضمون تلگراف خودشان بوزارت جلیله خارجه که عبارت آن عیناً مندرج است (برای رفع محظورات از قبول وکالت با کمال تأسف معذرت محمود) از قبول نمایندگی استمفاد دادند مطابق ماده ۴۳ قانون انتخابات آقای مشار السلطنه نسبتاً اکثریت داشته اند انجمن نظارت مرکزی طهران اعتبارنامه بایشان داده و بهیچوجه شکایتی هم راجع بانتخاب ایشان نرسیده است و با کثرت دوهزار و هشتصد و یازده رای از هفده هزار و هشتاد رای منتخب شده اند فقط چیزیکه در شعبه موضوع بحث گردیده این بود که انجمن نظارت طهران در صورت مجلس آقای احتشام السلطنه را جزو دوازده نفر نمایندگان محترم طهران نوشته و پس از انحلال انجمن نظار اعتبار نامه به آقای مشار السلطنه داده شعبه چهارم بدو جهت این ترتیب را صحیح و تصویب نموده اولاً قانون انتخابات در این موضوع ساکت است ثانیاً بر فرض قبل از اتمام صورت مجلس انتخابات و انحلال انجمن نظارت تلگراف استعفای آقای احتشام السلطنه می رسید مطابق قانون انتخابات آقای مشار السلطنه منتخب بودند حالا هم که پس از اتمام صورت مجلس و انحلال انجمن نظار آقای احتشام السلطنه استعفا